

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей
історичної науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Освітня програма 032 Історія і археологія

Спеціальність 032 Історія і археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри історії Центральної та Східної Європи і
спеціальних галузей історичної науки
Протокол № 13 від “27” червня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Вступ до історії
Викладач (-і)	Комар Володимир Леонович, Шологон Лілія Іванівна
Контактний телефон викладача	0342596146
Е-mail викладача	volodymyr.komar@pnu.edu.ua , liliya.shologon@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Обов'язкові дисципліни 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	середа, 14.00 год. – 17.00 год.

2. Анотація до курсу

Перший курс навчання в університеті – це перший крок до вибраної спеціальності. Тому насамперед студентам-першокурсникам необхідно з'ясувати труднощі обраної професії і отримати чітке уявлення про знання та вміння, якими необхідно оволодіти. Саме тому, для студентів перших курсів історичних факультетів, заплановано вивчення курсу “Вступ до спеціальності”

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності” є

- ознайомити студентів-першокурсників з предметом історичної науки, її структурою та соціальними функціями;
- проінформувати про систему вищої історичної освіти в Україні, структуру Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;
- ознайомити студентів з обсягом навчальних дисциплін, іспитів, заліків, практик тощо; організацією навчального процесу в ПНУ; програмами мобільності; правами та обов'язками студентів, поза аудиторними формами навчання та організацією студентського дозвілля;
- вказати на винятково важливе значення історичних джерел та історичної літератури, їх творчого аналізу і опанування для здобуття студентами спеціальності історика, становлення його як особистості та науковця;
- показати найважливіші етапи наукової діяльності історика;
- з'ясувати роль історичної бібліографії та історіографії в процесі підготовки спеціаліста-історика;
- ознайомити з основними видами видань історичної літератури і джерел та правилами їх бібліографічного опису;
- дати настанови студентам, як набути історичні знання на лекційних, семінарських заняттях, в процесі самостійної роботи в архіві, бібліотеці, з електронними ресурсами тощо.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності” є ознайомити студента-історика з специфікою і особливостями фаху, які він вибрав і з процесом навчання в університеті на Факультеті історії, політології і міжнародних відносин

4. Результати навчання (компетентності)

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми бакалаври повинні отримати

Компетенції соціально-особистісні:

- креативність, здатність до системного мислення;
- професіоналізм і толерантність.

Загальнонаукові компетенції:

- базові знання щодо предмету історичної науки, її структури та соціальних функцій;
- розуміння винятково важливого значення історичних джерел та історичної літератури, їх творчого аналізу і опанування для здобуття студентами спеціальності історика та археолога, становлення його як особистості, громадянина, патріота;
- уявлення про роль історичної бібліографії та історіографії в процесі підготовки спеціаліста історика, неприпустимість плагиату в науковому дослідженні;

Інструментальні компетенції:

- навички використання основних видів історичної літератури і джерел та правильного оформлення їх бібліографічного опису;– здатність до застосування в науковому спілкуванні історичної термінології;
- навички науково-дослідницької роботи.

Професійні компетенції:

- здатність набути історичні знання на лекційних, семінарських заняттях, в процесі самостійної роботи в архіві, бібліотеці.
- здатність практично застосовувати набуті знання щодо сьогодення.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18

самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
1-й семестр	032 Історія і археологія	I курс	Обов'язковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Предмет історичної науки і її соціальні функції 1.Завдання курсу «Вступ до історії». 2. Предмет історичної науки та її структура. 3. Соціальні функції історії.	лекція 2 год., семінарське заняття 2 год.	1. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навчальний посібник. К., 1995. 2. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.	підготовка конспекту	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірка знання лекційного матеріалу під час комп'ютерного тестування)	грудень 2023 р.
Тема 2. Вища історична освіта в Україні. Студентський путівник Прикарпатського національного університету, як важливе інформаційне джерело для студента. 1.Можливості	лекція 2 год., семінарські заняття 4 год.	1. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» - Твій шлях до омріяного успіху! Студенський путівник. 27 с. // https //URL https // rnu. edu. ua / 1. Інститут історії і політології: 70 років педагогічної, наукової й громадської діяльності / Під ред. професора М.Кугутяка. Івано-Франківськ: видавець Третяк І.Я., 2010. 2. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Київ, 2002	підготовка конспекту	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірка знання лекційного матеріалу під час комп'ютерного тестування)	грудень 2023 р.

<p>одержання вищої історичної освіти в Україні. Інформація про Прикарпатський університет. Студентські організації в університеті. 2. Історія як наука в Прикарпатському національному університеті. Структура Факультету історії, політології і міжнародних відносин. Дистанційне навчання в ПНУ. 3. План навчального процесу за спеціальністю “Історія та археологія”. Навчальний процес у 2021/2022 н.р. Нормативно-правова база регулювання навчального процесу у ПНУ. 4. Професорсько-</p>					
---	--	--	--	--	--

викладацький склад історичного факультету.					
<p>Тема 3. Історичні джерела та їх науковий аналіз</p> <p>1.Поняття історичного джерела.</p> <p>2.Класифікація джерел.</p> <p>3.Поняття історичного факту.</p> <p>4.Застосування критичного методу в роботі з історичними джерелами.</p> <p>5.Спеціальні історичні дисципліни.</p> <p>6.Найважливіші принципи аналізу історичних джерел.</p>	<p>лекційні заняття 6 год., семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017.</p> <p>2. Макарчук С. Писемні джерела з історії України: курс лекцій. Львів: Світ, 1999.</p> <p>3. Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.Н. Войцехівська (кер. автор. колек.), В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008.</p>	<p>підготовка конспектів лекційних та семінарських заняття та візуалізованої презентації, 2 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірка знання лекційного матеріалу під час комп'ютерного тестування)</p>	<p>грудень 2023 р.</p>

<p>Тема 4. Історична література та її вивчення</p> <p>1. Джерельна база історичних досліджень.</p> <p>2. Види видань історичної літератури.</p> <p>3. Написання історичних праць.</p>	<p>лекції, 4 год., семінарське заняття 4 год.</p>	<p>1. Калакура Я.С. Українська історіографія: Курс лекцій. Київ: Генеза, 2004.</p> <p>2. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013.</p> <p>3. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.</p>	<p>підготовка конспектів лекційного та семінарського заняття, завдань практичного характеру</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі та перевірка знання лекційного матеріалу під час комп'ютерного тестування)</p>	<p>грудень 2023 р.</p>
<p>Тема 5. Роль історичної бібліографії у підготовці спеціаліста-історика</p> <p>1. Поняття історичної бібліографії.</p> <p>2. Основні правила бібліографічного опису історичної літератури і джерел.</p> <p>3. Ретроспективний пошук історичної літератури. Робота з каталогами бібліотек та з прикнижковою бібліографією.</p> <p>Електронні каталоги</p>	<p>лекційне заняття, 2 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<p>1. Казьмирчук Г., Казьмирчук М. Бібліографія історична // Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В.В.Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та інші. Київ: Либідь, 2008. С. 54–61</p> <p>2. Приклади оформлення бібліографічного опису списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 // URL : lib.znau.edu.ua</p>	<p>підготовка конспектів лекційного та семінарського заняття, завдань практичного характеру</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p>	<p>грудень 2023 р.</p>

<p>бібліотек. Використання інтернет-ресурсів. 4. Загальні вимоги до цитування. Коректність покликань. Неприпустимість плагіату в науковому дослідженні.</p>					
<p>Тема 6. Охорона праці і безпека життєдіяльності історика 1. Охорона праці на робочому місці. 2. Основи інформаційної безпеки та гігієни. 3. Цивільний захист та запобігання загрозам сучасного світу. 4. Психічні особливості людини і психічне здоров'я.</p>	<p>лекційне заняття, 2 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<p>1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. К.: Генеза, 1996. – 368 с. 2. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посібник / За ред. В.С. Джигиря. Львів, 1999.– 238 с. 3. Казаков В.А. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Підручник у 2-ох ч. Ч.1: Психологія суб'єкта діяльності. К.: КНЕУ, 1999. 244 с. 4. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є. Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с. 5. Хижняк М.І., Нагорна А.М. Здоров'я людини та екологія. К.: Здоров'я, 1995. 232 с. 6. Безпека життєдіяльності та цивільний захист [Електронний ресурс]: підручник для студ. спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інженерно-комунікаційних технологій / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 10,2 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 267 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41133/1/Bezpeka_pidruchnyk.pdf</p>	<p>підготовка конспектів лекційного та семінарського заняття, завдань практичного характеру</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p>	<p>грудень 2023 р.</p>

		<p>7. В.І. Кошель, Г.П. Сав'юк, Б.С. Дзундза Безпека життєдіяльності: Навчально-методичний посібник. / [Укладачі: В.І. Кошель, Г.П. Сав'юк, Б.С. Дзундза] Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 160 с. https://kbg.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/51/2018/04/Kurs_Lektsij_BGD_2015-new.pdf</p> <p>8. Желібо Є. П. Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Підручник. К.: Каравела, 2006. 288 с. https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/ZHelibo-YE.P.-Bezpeka-zhittyediyalnosti.pdf</p>			
<p><i>Загальна система оцінювання курсу</i></p>	<p>Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом.</p> <p>Для того, щоб одержати залік, студентам необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок отриманих на семінарських заняттях за різні види і форми роботи. Максимально за залік студент може отримати 100 балів.</p> <p style="text-align: center;"><i>Розподіл балів, які отримують студенти</i></p> <p>Підсумкова оцінка за поточний контроль – 50 балів</p>				

	<p>оцінка «відмінно» – 50 балів оцінка «добре» – 40 балів оцінка «задовільно» – 25 балів</p> <p>Контрольна робота (комп'ютерне тестування) – 50 балів оцінка «відмінно» – 50 балів оцінка «добре» – 40 балів оцінка «задовільно» – 25 балів</p>
<i>Вимоги до письмової роботи</i>	<p>Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з даної навчальної дисципліни.</p> <p>Контрольна робота проводиться у вигляді письмового тестування. Мета контрольної роботи перевірити засвоєння студентами лекційного матеріалу. Кожен студент через сайт дистанційного навчання університету отримує 40 тестових завдань. Якщо 60–70 % правильних відповідей, то студент отримує оцінку «задовільно», 71–89 % – «добре», 90–100 % відмінно.</p>
<i>Семінарські заняття</i>	<p>Тема 1. Історія як наука (2 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія як одна з найдавніших галузей людських знань. 2. Найважливіші завдання історичної науки. 3. Необхідність накопичення історичних знань майбутніми фахівцями.

Тема 2. *Вивчаємо студентський путівник. Студенти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у позааудиторний час (4 год)*

1. Права та обов'язки студентів.
2. Студентське дозвілля. Соціальні проекти.
3. Програми мобільності.
4. Наукова бібліотека
5. Написання наукової праці. Мотивація на щодень.

Тема 3. Історичні джерела та їх науковий аналіз. Неопубліковані документи (2 год.)

1. Поняття історичного джерела та його роль в дослідженні минулого людства. Види історичних джерел та їх загальна характеристика.
2. Порядок виявлення архівних джерел.
3. Джерельний потенціал Національного архівного фонду України.
4. Електронні джерельні ресурси.

Тема 4. Історична література та її роль у підготовці спеціаліста-історика. Найважливіші принципи написання наукових праць. Організація дослідницької діяльності історика (4 год.)

1. Об'єктивність та неупередженість автора історичної праці. Чотири типи історіописання. Мова історичної праці.
2. Вибір теми наукового дослідження.
3. Найважливіші принципи опрацювання наукової літератури та джерельного матеріалу при підготовці історичного дослідження.
4. Написання наукової праці. Коректність покликань. Неприпустимість плагіату.

	<p>Тема 5. Тематичний бібліографічний пошук історичної літератури (4 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історична бібліографія в Україні в XIX – XX ст. 2. Типи бібліографічних показників з історії. 3. Класифікація бібліографічних видань. 4. Приклади бібліографічного опису різних видань історичної літератури. 5. Бібліографічний опис неопублікованих джерел. 6. Оформлення бібліографії в науковій праці: <ol style="list-style-type: none"> а) бібліографічні посилання; б) загальні вимоги до цитування; в) формування списку використаних джерел та літератури. <p>Тема 6. Підсумкове заняття. Комп'ютерне тестування. (2 год.)</p>
<p><i>Умови допуску до підсумкового контролю</i></p>	<p>Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій студентами є обов'язковим.</p> <p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.</p> <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен студент зобов'язаний взяти участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру. На семінарських заняттях студенти також виконують різні письмові роботи, які включають в себе перевірку завдань винесених на самостійне опрацювання. Оцінка за індивідуальне завдання також виставляється на семінарських заняттях. У результаті усних відповідей та письмових завдань студент отримує підсумкову оцінку за</p>

	ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ.
--	--------------------

7. Політика курсу

Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал студента.

За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи, визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 14.00 год. – 16.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Базова

1. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навчальний посібник. К., 1995.
2. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Твій шлях до омріяного успіху! Студентський путівник. 27 с. // URL : <https://pnu.edu.ua/>
2. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С.Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017.
3. Інститут історії і політології: 70 років педагогічної, наукової й громадської діяльності / Під ред. професора М.Кугутяка. Івано-Франківськ: видавець Третяк І.Я., 2010.
4. Макарчук С. Писемні джерела з історії України: курс лекцій. Львів: Світ, 1999.
5. Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.Н. Войцехівська (кер. автор. колек.), В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. Київ: Либідь, 2008.
6. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.

Допоміжна

1. Архівознавство: підручник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів України / За заг. ред. Я.С.Калакури та І.Б.Матяш. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2002.
2. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Київ, 2002.
3. Зашкільняк Л. Вступ до методології історії. Львів: ЛОНМІО, 1996.
4. Калакура Я.С. Українська історіографія: Курс лекцій. Київ: Генеза, 2004.
5. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013.
6. Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Колективна монографія за редакцією Леоніда Зашкільняка. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004.
7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання-прес, 2002.

8. Шологон Л.І. Вступ до спеціальності: методичні вказівки для студентів першого курсу спеціальності «Історія і археологія». Івано-Франківськ, 2020. 27 с.

Інформаційні ресурси

1. archeos.org.ua

2. resource.history.org.ua

3. <https://pnu.edu.ua/>

4. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Твій шлях до омріяного успіху! Студентський путівник. 27 с. // URL : <https://pnu.edu.ua/>

Викладачі:

Комар В. Л.

Шологон Л.І.